

وهلامیکی پوخت و کورت یوخه وارجه گانی کورد

نووسینی
أبو عبدالله السني الكردی

وهلامیکی پوخت و کورت بو خهوار یجهکانی کورد

نوسینی: أبو عبدالله السنی الکردي - الله نازادی بکات -

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله و على آله و صحبه و من و لاه و بعد:

به پشتیوانی الله تعالی ئەم باسه دەنووسم له رۆنکردنەوهی گومرایی خەوارجە تازە پەیدا بوو هەکانی کوردستان دا بە ئومێدی ئەوهی الله تعالی ئەم باسه بکاته هۆکاری ئاگادارکردنەوهی باریان و خوشکانی رینگە پیرۆزی تەوحید و جیهاد و گومرایی و سەرلێشیواوی ئەوخەوارجەیان زیاتر بۆ دەرکەوت و وهکو کەسانی گومرپا و مبتدع بروانن بۆیان و خۆیانیان دور لێبگرن ، وهبیکاته هۆکاری رێنمویی وهیدایهتی خەوارجەکان و تەوبەبکەن و دەست له تەکفیر کردنی بەناحەقی موسلمانان هەلگرن.

له ئەم سەر دەم و رۆژانەدا حالی ئیمه و ئەهلی سونەت و جەماعەت بەو شیوهیهیه که الشاطبی له کتیبی الاعتصام له پیشهکیه کهیدا ده لیت: (فکنت علی حالة تشبه حالة الامام الشهير عبدالرحمن بن بطة الحافظ مع أهل زمانه، إذ حکى عن نفسه مقال عجبت من حالي في سفري و حضري مع الاقربین مني ولأبعدین، والعارفین والمنکرین فإني وجدت بمكة وخراسان و غیرهما من الاماکن اکثر من لقيت بها- موافقا و مخالفًا- دعاني علی متابعتہ علی مايقوله ، و تصديق قوله والشهادة له ذلك كما يفعله اهل الزمان، سمانی موافقا، وإن وقفت في حرف من قوله او في شيء من فعله سمانی مخالفًا، وإن ذكرت فيواحد منهما أن الكتاب والسنة بخلاف ذلك وارد، سمانی خارجياً ، وإن قريء عليّ حديث في توحيد ، سمانی مشبهاً ، وإن كان في الرواية سمانی سالمياً وإن كان في الإيمان سمانی مرجئاً وإن كان في فضائل ابي بكر و عمر سمانی ناصبياً وإن كان في فضائل أهل البيت سمانی رافضياً)
الاعتصام ص 19

واته: من له حالي کيدا بوم له حالي ئيمای به ناو بانگ عبدالرحمن بن بطة ی حافظ ده چو له گه ل ئەهلی زهمانی خۆیدا، کاتی که له باری حالی خۆیه وه وتی: سەر سوپما له حالی خۆم له حه ضه رما له جینگه ی خۆم ، له گه ل نزیکه کانم و له وانه ی که لیم دورن، له گه ل ئەوانه ی که ده مناسن و ئەوانه ی که نامناسن ، به راستی من له مککه و خوراسان و جگه له دوو شوینەش دا له جینگا کان زۆربه ی ئەوانه ی که پێیان گه ی شتم- ئەوانه ی که موافق و هاو رابوون و ئەوانه ش که مخالف و جیاوازیوون- بانگی ده کردم بۆ شوین که وتی له سەر ئەوهی که دهیوت، وه بۆ به راست دانان و تەصدیقی ئەوهی که ده لیت ، وه شایه تی بۆ بدهم ، جا ئەگەر من تصدیقی ئەوهم کرد که ده لیت و رینگه م پێ دا وهکو چۆن ئەوهی که دهیکه ن ئەهلی ئەم زهمانه ، ئەوه ئەوکه سه ناوی لێنام موافق و هاو رپا ، وه ئەگەر من وه ستام له سەر یه ک پیت و حه رف له وهی که ده لیت یان له شتی که له وهی که ده یکرد ناوی لێده نام مخالف و جیاواز.

وهه گهر له باره‌ی وتو کرده‌وه‌یه‌وه له باره‌ی یه‌کیکیانه‌وه بموتایه و یادم بگردایه که به‌راستی کتاب و سننه‌ت به خیلاف و پیچ‌ه‌وانه‌ی نه‌وه‌ی نه‌هاتوه، ناوی ده‌نام خارجی، وه‌ه‌گهر چه‌دیث و فهرموده‌یه‌کم بو بخویند رایه‌ته‌وه له باره‌ی ته‌وحیده‌وه، ناوی ده‌نام مشبهه وه نه‌گهر له رپوایه‌تا بوایه ناوی ده‌نام سله‌ی، وه نه‌گهر له باره‌ی ئیمان‌ه‌وه بوایه ناوی ده‌نام مورجنه، وه نه‌گهر له باره‌ی فه‌ضائله‌ی ئیمای ابوبکر و ئیمانی عومه‌روه‌وه بوایه (الله تعالی لی‌یان رازی بی‌ت) پی‌ی ده‌وتم رافضی. به‌ئێ سا‌لانی‌که نه‌هلی گومرایی چه‌هم و ئیرجاء به‌ناحه‌ق و نارپه‌وا پی‌یمان ده‌ئێن خه‌وارج و نه‌هلی غلو، له به‌رامبه‌ریشدا خه‌وارجه‌ جاهیله تازه په‌یدا‌بوه‌کان پی‌یمان ده‌ئێن چه‌هی و به‌ناحه‌ق ته‌کفریمان ده‌که‌ن.

بی‌گومان نه‌هلی سوننه‌ت و چه‌ماعه‌ت له هه‌موو جی‌گه‌ه و سه‌رده‌می‌کدا حالیان وابوه و له لایه‌ن نه‌هلی ئیفراط و ته‌فریطه‌وه نه‌ه‌و تۆمه‌تانه‌یان به‌ناحه‌ق لێ‌دراوه .

ئه‌م باسه‌ی که له ئاشکراکردنی گومرایی خه‌وارجه‌کان ده‌بنووسم یا‌ذن الله به‌ جی‌به‌جی‌ کردنی سوننه‌تی خه‌لیفه‌ی راشد علی کورپی نه‌بی طالب (الله تعالی لی‌ی رازی‌بی‌ت) که‌وا عب‌دوللای کورپی عه‌باسی (الله تعالی له‌خۆی و باوکی رازی بی‌ت) ره‌وانه‌ کرد بو‌ لای خه‌وارجه‌کان بو‌ نه‌وه‌ی ئامۆژگاریان بکات و بانگیان بکات بو‌ ته‌وبه‌ و وازه‌ینان له گومرایی یه‌ که‌یان و گه‌رانه‌وه بو‌ رینگه‌ی چه‌ق و راستی نه‌هلی سوننه‌ت و چه‌ماعه‌ت، که الحمدلله‌ دوا‌ی نه‌وه‌ی که‌ چه‌قی بو‌ رو‌نکردنه‌وه هه‌زاران خه‌وارج ته‌وبه‌یان کرد و وازیان له گومرایی هینا و گه‌رانه‌وه بو‌ رینگه‌ی چه‌ق.

له‌م نووسراوه‌دا به‌ پشتیوانی الله تعالی باسی حوکمی خه‌لکی ده‌که‌م له داره‌کان دا واته له دارال‌اسلام و له دارال‌کفردا و پاشان ره‌دی خه‌وارجه‌کان ده‌ده‌مه‌وه که له‌م باسه‌دا ته‌کفری به‌ناحه‌ق ده‌که‌ن به‌بی‌ به‌لگه‌.

سه‌رمه‌تا به‌ پیناسه‌ی داره‌کان، دارال‌اسلام و دارال‌کفر ده‌ست پی‌ده‌که‌م

1- **دارال‌اسلام:** بریتی یه‌ له‌و جی‌گایه‌ی حوکم حوکمی ئیسلامه‌ و توانا و هی‌ز و ده‌سه‌لات به‌ده‌ستی مو‌سلمانانه‌ و ته‌نه‌ها ئالای پی‌روزی ته‌وحیدی تیدا به‌رزو شه‌کاوه‌یه‌.

ئیمامی ابن‌القیم رحمه‌الله ده‌فه‌رمو‌یت: جمه‌ور ده‌ئێن (واته جمه‌وری علما) ((دارال‌اسلام نه‌و جی‌گه‌یه‌یه‌ که مو‌سلمانان له‌وئ دابه‌زیون و حوکمی ئیسلام تیدا جی‌ به‌ جی‌ ده‌کریت، وه نه‌گهر حوکمی ئیسلامی تیدا نه‌کریت نابیت به‌ دارال‌اسلام)) کتاب احکام اهل‌الذمه‌ ج1 ص366

که واته هەر جیگه یه ک حوکمی ئیسلامی تیدا کرا و به دهست موسلمانانه وه بوو ئه وه ئه و جیگه یه دار الاسلامه , هەرچه ند خه لک و دانیشتوانی ئه و جیگه یه موسلمان نه بن و کافریش بن , وه کو خه یبه ر له سه رده می رسول الله دا " صلی الله علیه وسلم " فتح کرا و بوبه دار الإسلام و خه لک و دانیشتوانه که ی جوله که بوون.

السرخسی له کتابی ((تاسیر الکبیر)) دا ده لیت: ((و الدار تصیر دار المسلمین بإجراء احکام الإسلام)) 2197\5

واته ((وه دار ده بیته داری موسلمانان – واته دار الإسلام- به جی به جی کردنی حوکمه کانی ئیسلام تیایدا)).

2- **دار الکفر** : بریتی یه له و جیگه و شویننه ی که حوکمی کوفری تیدا ده کریت – واته حوکمی غهیری قورئان- و توانا و هیژ و دهسه لات له ویدا بو کافرانه.

ابو یعلی الحنبلی له کتابی ((المعتمد فی اصول الدین)) له لاپه ره 276 دا ده لیت: ((کل الدار کانت الغلبه فیها الأحکام الکفر دون احکام الإسلام فی دار الکفر)).

واته: هه موو داریک که زور و هیژ له ویدا بو ئه حکامی کوفریت بیجگه له ئه حکامی ئیسلام ئه وه ئه و داره داری کوفره.

که واته هەر جیگه یه ک حوکم تیایدا حوکمی کوفر بوو ئه وه ئه و جیگه یه دار کفره, هه رچه ند ئه گه ر ئه وانه ی له وئی ده ژین زوربه یان موسلمان بن.

دار الکفر دوو جو ره

1- **دار الکفر الاصلی**: داری کوفری ئه صلی بریتی یه له و جیگا و شوینانه ی که هیچ کاتیک پیشتر دار الإسلام نه بوه, وه کو ئه مریکا و یابان و که نه دا.

2- **دار الکفر الطاریء**: داری کوفری طاریء بریتی یه له و جیگه و شوینانه ی که پیشتر دار الاسلام بووه و پاشان له لایه ن کافران یان مورته دانه وه داگیر کراون و بوونه دار الکفر وه کو فه له ستین و میسر و جه زیره ی عه ره بی و کوردستان.

* دوا ی ئه وه ی پیناسه و باسی جوړی داره کانمان کرد, پاشان باسی حوکمی خه لکی ده که ین له و دارانه دا, به لام پیش ئه وه ی دهست به نووسینی ئه و باسه بکه ین پیناسه ی مستور الحال و مجهول الحال ده که ین

هستور الحال و هجهول الحال

1- **هستور الحال:** بریتی یه له و كهسه موسلمانیه كه نیشانه یه ك یان زیاتری له نیشانه كانی موسلمانیتی له خویدا دهرخستوه و ئیتر هیچی تر له حالی نازاندیری , به لام هیچ جوره شرکیکی گه وره و کوفری گه وره ی دیاری لی نه بیندراوه .

2- **هجهول الحال:** بریتی یه له نه و كهسه ی كه نه هیچ نیشانه یه کی ئیسلامه تی لی بینراوه نه هیچ شرك و کوفریکی گه وره ی لیوه دهرکه وتوه

الإسلام: ته وحیده یان شه ریعه تی پیغه مبه رمانه " صلی الله علیه وسلم ". المعجم کلمات القرآن

الله تعالی نه فه رمیت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سورة آل عمران الایه 85.

واته: هه رکه سیك جگه له ئیسلام بکات به ئاین و ریبازی ژیان نه وه لی قبول ناکری و له رژی دوایدا له خه ساره ت مه ندانه .

نیهای ابن القیر دمفه رهویت: ئیسلامه تی به شیوه یه کی گشتی ده بیته دووبه شه وه

1- **ئیسلامه تی حقیقی یان موسلمان حقیقی:** بریتی یه له نه و موسلمانیه كه به دل و زمان و نه ندانه كانی لاشه ی موسلمانه و شه رت و مه رجه كانی وشه ی پیروزی لا إله إلا الله ی له خویدا هیناوه ته دی و موه حیده و په رسته نه كان ته نها بو الله تعالی نه نجام ده دات و ته کفیری هه رکه س ده کات كه په رسته نبو الله تعالی نه نجام نه دات و به هیچ جوریک شرکی گه وره و کوفری گه وره ی دیار نه نجام نادات و دور و به ریه له شرك و موشرکین و ته کفیریان ده کات. هه رکه س به م شیوه یه بیته نه وه نه و كهسه له باطن و ظاهر دا موسلمانه .

2- **ئیسلامی حکمی یان موسلمان حکمی:** بریتی یه له نه م موسلمانیه نیشانه و تایبه تمه ندیه کی ئیسلامه تی له وته یان کرده وه ی دا دهرخستوه و هیچ شرکیکی گه وره و کوفریکی گه وره ی دیاری لی دهرنه که وتوه, نه له وته کانیدا و وه نه له کرده وه كانی دا هه رکه س به م شیوه یه بیته حکماً موسلمانه و پی ی ده وتریت موسلمان حکی , واته ظاهراً موسلمانه و هه لسه که وتی موسلمانیه له گه لدا ده کریت و نه پی و حه قیقه تی دل و حالی ته نها الله تعالی ده یزانیته .

نیشانه و علامه‌تەکانی ئیسلامی حوکمی

الله تعالی کۆمه‌ئیک نیشانه و تایبه‌تمه‌ندی داناوه بۆ حوکمدان به ئیسلامه‌تی هه‌رکه‌سیک و جیاکردنه‌وه‌ی له کافران واته هه‌ریه‌ک لهو نیشانه تایبه‌تمه‌ندیانه به‌لگه‌ن بۆ حوکمدان به موسلمانیتی هه‌رکه‌سیک که ده‌ری خستبیت له خۆیدا، به‌و مه‌رجه‌ی هه‌یج شرکیکی گه‌وره و هه‌یج کوفریکی گه‌وره‌ی دیارو ئاشکرای لێ نه‌ببیراییت.

1-هینانی شایه‌تمان: هه‌رکه‌س شایه‌تمان به‌یخێ ئه‌گه‌ر کافری ئه‌صلی بیت موسلمان ده‌بیت حوکمی موسلمانیتی ده‌دریت به‌سه‌ری دا، وه ئه‌گه‌ر مورته‌دیکیش بیه‌ویت موسلمان ببیته‌وه و شایه‌تمان به‌یخیت، حوکمی ئیسلامه‌تی ده‌دریت به‌سه‌ریدا ئه‌گه‌ر هه‌یج شرکیکی گه‌وره و هه‌یج کوفریکی گه‌وره‌ی دیاری نه‌بیت، که‌واته شایه‌تمان نیشانه و تایبه‌تمه‌ندی ئیسلامه‌تییه.

رسول الله "صلى الله عليه وسلم" ده‌فه‌رمویت: ((أمرت أن اقاتل الناس حتى يقولوا أن لا اله الا الله فإذا قالوها عصموا مني دماءهم و اموالهم إلا بحقها و حسابهم على الله عزوجل)) متفق عليه

واته: فه‌رمانم پیکراوه که کوشتاری خه‌لک بکه‌م تاوه‌کو ده‌لێن لا اله الا الله، ئه‌گه‌ر وتیان ئه‌وه خوین و مائیان له‌من حه‌رام ده‌بیت مه‌گه‌ر به‌حه‌قی لا اله الا الله و حسابیان له‌سه‌ر الله تعالی به.

2-نوێژ کردن: نیشانه و تایبه‌تمه‌ندی ئاینی پیرۆزی ئیسلامه هه‌ر که‌سیک نوێژی کرد هه‌یج شرکیکی گه‌وره و هه‌یج کوفریکی گه‌وره‌ی دیاری لێ نه‌ببیرا ئه‌وه حوکمی ئیسلامی ئه‌دری به‌سه‌ریدا - ئیسلامی حوکمی - وه موسلمان ده‌ژمێردریت.

رسول الله "صلى الله عليه وسلم" ده‌فه‌رمویت: ((من صلى صلاتنا و استقبل قبلتنا و اكل ذبيحتنا فذلك مسلم)) رواه البخاري

واته: ((هه‌ر که‌س ئه‌و نوێژه بکات که ئیمه ده‌یکه‌ین و رۆبکاته ئه‌و قیبله‌یه‌ی که ئیمه رۆی تێده‌که‌ین و وه سه‌رپاوی ده‌ستمان بخوات ئه‌وه ئه‌و موسلمانه)).

3-بانگ دان: بانگدان له‌به‌ر ئه‌وه‌ی وشه‌ی پیرۆزی شایه‌تمانی تێدایه و هه‌رکه‌سیکیش کافر بیت و شایه‌تمان به‌یخیت به شایه‌تمان هینانه‌که‌ی حوکمی ئیسلامه‌تی ده‌دریت به‌سه‌ریدا، که‌واته هه‌رکه‌سیک بانگی دا و هه‌یج

شركىكى گه وره يان هيچ كوفرىكى گه وره ديارى لى نه بينرا نه وه نه و كه سه حكما موسلمانان و مامه له و هه لسوكه وتى موسلمانى له گه لدا ده كرىت.

4- **كه سىك بلىت من موسلمانان:** به به لگه ي نه و فه رموده ي ئىمامى موسلم رحمه الله رپوايه تى كردوه، له عمرانى كورى حصينه وه فه رموى: عه شيره تى نه قيف هاوپه يمانى بنى عقيل بوون، نه قيف دوو پياويان له هاوه لانى رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نه سير كرد، له به رامبه ردا هاوه لانى رسول الله "صلى الله عليه وسلم" پياويكيان له (بنى عقيل) نه سير كرد، وه وشترىكى (عضباء) يان له گه لدا گرت. رسول الله "صلى الله عليه وسلم" ته شريفى هينا بولاى و نه و نه سيره، به سترابوه وه نه سيره كه وتى نه ي محمد، رسول الله "صلى الله عليه وسلم" هات بولاى و فه رموى: به چى هوكارىك منت گرتوه؟ وه به چى هوكارىك نه و وشتره تان گرتوه؟ رسول الله "صلى الله عليه وسلم" فه رموى: به تاوانى هاوپه يمانه كانت (ثقيف كه دوو هاوه ليان نه سير كردبوو) پاشان رسول الله "صلى الله عليه وسلم" رويشت، نه سيره كه بانگى رسول الله "صلى الله عليه وسلم" كرد وتى: نه ي محمد نه ي محمد، رسول الله "صلى الله عليه وسلم" به رحم ونهرم بو گه رايه وه بولاى و فه رموى: كارت چيه چيت ده ويئت، نه سيره كه وتى: من موسلمانم، رسول الله "صلى الله عليه وسلم" فه رموى: نه گه ر بتوتايه موسلمانم له كاتىكدا خاوه نى كارى خوت بويت – واته پيش نه سير بونت – نه وه رزگار و سهر فراز ده بويت به ته واوى رزگارى و سهر فرازى، پاشان رسول الله "صلى الله عليه وسلم" رويشت، نه سيره كه وتى نه ي محمد نه ي محمد، رسول الله "صلى الله عليه وسلم" هات بولاى و فه رموى: چيت ده ويئت و كارت چيه؟ نه سيره كه وتى به راستى برسيمه خواردنم پى بده وه تينومه تاوم پى بده، رسول الله "صلى الله عليه وسلم" فه رموى: نه مه پيويسى تون – واته پيويسى تويه و تاو و خواردن ت پى دده ين – نه و نه سيره گوږ درايه وه به دوو هاوه له نه سيره كه. صحيح مسلم 1641

معى الدينى النووى رحمه الله له شهرى صه حيجى ئىمامى موسلم دا له شهرى نه م حه ديته دا ده لىت: وته كه ي پيغه مبه ر "صلى الله عليه وسلم" به نه سيره كه، كاتى نه سيره كه وتى: من موسلمانم نه گه ر بتوتايه موسلمانم له كاتىكدا خوت خاوه نى كارى خوت بويت – واتا كه ي نه وه يه نه گه ر وشه ي سلامت بوتايه پيش نه سير بونت له كاتىكدا تو خوت خاوه نى خوت بويت، رزگار و سهر فراز ده بويت به هه موو رزگارى و سهر فراز يه ك، چونكه جائز نه بو نه سير بكرىت نه گه ر تو پيش نه سير بونه كه ت موسلمان ببويتايه. شرح صحيح مسلم ج 11 ص

97

كه واته هه ركه سى پيش نه سير بونى بلىت من موسلمانم هيچ جوږىك له جوږه كانى شركى گه وره و كوفرى گه وره ديارى لى نه بينرا نه وه نه و كه سه به به لگه ي نه م فه رموده پيروزه حوكى موسلمانى هه يه و حكما موسلمانان.

5- **نهگەر کهسیک موسلمانیک بان زیاتر شاهیدی بو بدمن که موسلمانہ:** به به لگه ی نه و فرموده یی خوشه ویدستان فرموی له باره ی نه سیره کانی جهنگی به دره وه: هیچ کهس له ئیوه هه لئاگه ریته وه ته نها به پیدانی فیدیه نه بیته یان به لیدانی گهردنی – واته ئیوه له نیوانی دوو خیاردان، یان فیدیه ددهن یان ده کوژرین به لیدانی گهردنتان – عبدالله ی کوپری مسعود فرموی وتم ته نها سهل ی کوپری بیضاء نه بیته، به پراستی نه و نا کوژریت چونکه به پراستی من نه مبیست لی ئیسلامی ده ویت، رسول الله "صلی الله علیه وسلم" فرموی: ته نها سهل ی کوپری بیضاء نه بیته. البداية والنهاية ابن کثیر ج3 ص 298

له کتابی سیره ی ابن هاشم دا هاتوه: ابن اسحاق وتی نه یوبی کوپری عبدالرحمن ی کوپری عبدالله ی کوپری ابی صعمعة که له بنی عدی کوپری نجار بوو، بوی گپرامه وه سلمی ی کچی قیس ((ام المنذر)) ی خوشکی سلیط ی کوپری خوشکی سلیط ی کوپری قیس – که نه و یه کیک بوه له پوره کانی رسول الله "صلی الله علیه وسلم" و له و صحابیانه بوو که پروه وه هه ردوو قیبله که نوژی کردبوو – واته نوژی کردوه پروه وه مزگه وتی اقصا پیش فهرض بوونی نوژی کردن پروه وه که عبه ی پیروز، وه به یعه تی دابوو به پیغه مبه ر "صلی الله علیه وسلم" به یعه تی ژنان، داوا ی کرد له ره رسول الله "صلی الله علیه وسلم" ((له ناو نه سیره کانی به نی قریضة)) دا رفاعه ی کوپری سهوال ی قوره ضی پیدات، واته نه کوژریت. وه نه و – رفاعه- بالغ بیوو و په نای بردبوو بو نه و ژنه سه حابیه به پرزه، وه رفاعه نه وانی پیشتر ده ناس، نه و ژنه صحابیه وتی: نه ی پیغه مبه ری الله، باوک و دایکم فادات بیته رفاعه م پیببه خشه، چونکه نه و پراستی ده لیت که نوژی ده کات و گوشتی و شتر ده خوات، وتی رسول الله "صلی الله علیه وسلم" پی ی به خشی، نه و ژنه صحابیه به پرزه بو هوی نه کوژرانی ((سیره ابن هیشام ج2 ص 152

که ده لیت گوشتی و شتر ده خوات، چونکه جوله که له عنه تی الله تعالی یان لییت گوشتی و شتر ناخون له گه ل نوژی کردنه که یدا نه ویش به لگه که رفاعه جوله که نی یه و موسلمانه.

که واته هه رکه سیک موسلمانیک شاهیدی موسلمانیتی بو بدات و هیچ شیرک و کوفری گهره ی لی نه بینرا نه وه نه و که سه حکماً موسلمانه و مامه له وه هه ل سوکه وتی موسامانی له گه ل ده کریت.

6- **حرج کردن:** یه کیکه له نیشانه و تایبه تمه ندیه کانی موسلمانان و نه گهر که سیکمان دی چو بو حه ج کردن سه ردانی کردنی مالی الله تعالی و هیچ شرک و کوفریکی گهره مان لی نه بینی نه وه حوکمی موسامانی هه یه له لامان.

7- **موسلمان بوونی باوک و دایکی مندال یان موسلمان بوونی یه کیکیان نیشانه یه بو موسلمان**
نه و مندالی که نه گه یشتیته قونای بالغ بوون.

بېجگه له م نيشانانه هه نديك قهرينه تر هه ن كه به لگه و نيشانه ي سه ربه خو و ته واوښه بۇ حوكم دان به موسلمان دانانې هه ركه سيك كه نه و ته نها نه و قهرينه ي لېبينراييت به بې نه وه ي هېچ يه كيك له نيشانه كانې لې بېنراييت.

نه و قهرينه ش وه كو پوښيني جل و بهرگي ك كه نه و جل و بهرگه موسلمانان ده پوښن و تايبه ته به نه وان يان بوني رپش و كور تکرنه وه ي سمپل و پوښيني جل و بهرگي كورت بۇ پياوان و پوښيني حجاب و عه با و نيقاب بۇ نافرته تان، نه م قهرينه نابنه به لگه و نيشانه ي سه ربه خو بۇ حوكم دانې به موسلمانې خاوه نه كانيان به لام هوكارن بۇ تبين كردن له حاليان نه گه ر بېنران له كاتي حوكم دان له سه رياندا له دار الكوفردا.

حوكمې مستور الحال

وهك له لاپه رپه كانې پيشودا پيناسه ي مستور الحال مان كرد و وتمان بريتي يه له و كه سه ي كه نيشانه يه ك يان زياتري له نيشانه و تايبه تمه نديه كانې ئيسلامې لې ده ركه وتوه و بېجگه له و نيشانه يه هېچې تري له باره يه وه نازاندرې وه هېچ جوړي ك له جوړه كانې شركي گه وره و جوړه كانې كوفري گه وره ي ديارې لېنه بېنراوه، واته هېچ هه لوه شېنه ره وه يه كي ئيسلامه تي لې ده رنه كه وتوه، حوكمې شهري نه و كه سه له دار الاسلام و له دار الكفردا به هه ردوو جوړه كه ي دار الكوفري اصلي و طاريء وه ئيسلام و موسلمان بونه، نه و كه سه حوكماً موسلمانه و نه رك و واجبه مامه له و هه لسوكه وتي موسلمانانې له گه لدا بكرت تاكو كوفر و شركي گه وره ي لې ده رده كه وييت.

((حوكمې شهري مجهول الحال))

وهكو له سه ره تاوه پيناسه ي مجهول الحال مان كرد و وتمان بريتي يه له نه و كه سه ي كه هېچ نيشانه و تايبه تمه نديه كي ئيسلامه تي و هېچ شرك و كوفريكي گه وره و هه لوه شېنه ره وه يه كي ئيسلامه تي لې ده رنه كه وتوه.

حوكمې شهري نه وكه سه به پې ي جياوازي داره كان ده گوړييت

1-حوكمې مجهول الحال له دار الاسلامدا: حوكمې مجهول الحال له دار الاسلام دا ئيسلام و موسلمان بوونه و واته نه گه ر هه ركه سيكي مجهول الحال مان دي له دار الاسلام دا به موسلمانې ده زانين له بهر نه وه ي وهك له پيناسه ي دار الاسلامدا له سه ره تاوا وتمان دار الاسلام نه و جيگه يه يه كه حوكم تييدا حوكمې ئيسلامه و توانا و هيز و ده سه لات بۇ موسلمانانې و له وي دا ته نها موسلمانان و نه هلي كيتاب ده زين كه واته له دار الاسلام دا ته نها

موسلمان وجوله که و گاور و مجوسی دهینین، نهو جوله که و گاور و مه جوسیانهی جزیه و سه رانه ددهن، وه نهرک و کاری نه میری ئیماندارانه که نه هلی جزیه والی بکات که جل و بهرگی تایبته به خوین بیوشن بو نه وهی له گه ل موسلمانان لیکچون له نیوانیاندا نه بیته و هه موو کهس به هوی جیاوازی جل و بهرگی نه وانه وه بزانیته کنی موسلمانانه و کنی کافره .

ئیمامی ابن القیم له کیتابی اعلام الموقعین له لاپه ره 109 بو 110 ده فهرموی الوجه الاربعون: [ان الشروط المضروبة على اهل الذمة تضمنت تمیزهم على المسلمين في الباس و الشعر و المراكب و غيرها لئلا تفضي مشابهم الى أن يعامل الكفار معاملة المسلم، فسدت هذه الذريعة بالزامهم التميز عن المسلمين].

واته: پرو و شیوهی چله م: به پاستی نهو مه رج و شروته دانراوانه ی سه ر نه هلی ذیمه نه وهی تییدایه که ده بیته جیاوازی و جیا بکریته وه له موسلمانان له جل و بهرگ و قژ و سواریه کان و غیره نه مانه ش، نه مه بو نه وهی لیکچونیان به موسلمان نه بیته هوی مامه له و هه ل سوکه وت له گه ل کافردا نه کریته به نهو شیوهیهی که له گه ل موسلماندا ده کریته، نه م ریگه ی تیگه ل بونه به ستراوه به وهی که نه هلی ذمه ئیجبار ده کریته له سه ر جیا کردنه وهی خوین له موسلمانان.

که واته له دارالاسلام دا نه هلی کتاب و مه جوسی که نه هلی ذمه ن نه گه ر هه بن به هوی جیاوازی جل و بهرگ و نیشانه ی تره وه له موسلمانانیا جیا ده کهینه، نه ی چۆن بزانی نهو خه لکه ی تره ی نه هلی کتاب نه گه ر مجهول الحال بون موسلمانان،

به به لگه ی نه وهی که ده لاین دارالاسلام واته حوکمی به قورئان و سوننه ت تییدا ده کریته که واته له دارالاسلام دا کهس ناتوانی به ناشکرا به مورته دی بژی و بونی هه بیته له بهر نه وهی رسول الله "صلى الله عليه وسلم" ده فهرمویته: ((من بدل دینه فاقتلوه)) رواه البخاري , واته : هه رکهس دینه که ی گوپی ((مورته د بویه وه)) بیکوژن .

که واته نهرک و کاری نه میری ئیماندارانه که نه هیلیته هیچ کهس به ناشکرا به مورته دی له دارالاسلام دا بونی هه بیته و نه گه ر هه رکه سیک مورته د بو وه ده بیته استتابه ی بکات و نه گه ر موسلمان نه بو وه بیکوژیته .

که واته ئیمه به عیلم و ناگاداریه وه ده زانی نه که مجهول الحال له دارالاسلامدا موسلمانانه .

حوکمی مجهول الحال له دارکفردا

1- له دار الکفری اصلی دا : حوکمی مجهول الحال له دارالکفر دا کوفر و کافر بوونه، له له بهر نه وهی نه صلی دا به پښی ريساو قاعیده ی الاستصحاب کوفره، واته هه رکه سیکمان له دارالکفری نه صلی بینی و نه و که سه هیچ نیشانه یه کی ئیسلامه تی و هیچ شرک و کوفریکی گه وره ی ئی نه بینرا، نه وه نه و که سه حوکمی کافر بوونه، به پښی رپسا و قاعیده ی ((الاستصحاب)) وه نه م باسه و به م شیوه یه ی باسما ن کرد له کتیبه فقهی یه کانی هه رچوار مه زه به دیار و مشهوره که ی نه هلی سوننه ت و جه ماعه ت دا هاتوه له باب و بابه ته کانی ((اللقیط)) وه بابی جهاد و تیکووشان و باسی کوشتاری کافران له دار الکفری نه صلی دا.

2- دار الکفری طاریء: حوکمی که سی مجهول الحال له دارالکفری طاریء دا وه ستان و ((توقف)) هه ، واته نه و که سه ی له دارالکفری طاریء دا هیچ نیشانه و عه لامه تیکی ئیسلامه تی هیچ شرک و کوفریکی گه وره ی ئی نه بینرا نه وه له گه ل نه وه دا گومانمان نی یه که نه و که سه له واقیعدا یان موسلمانان و یان کافره به لام له بهر نه وه ی ئیمه هیچ نیشانه و عه لامه توبه لگه یه کمان نی یه له سه ر موسلمان بوون و کافر بوونی و نازانین و زانست و علما ن نی یه له حالی نه و که سه له حوکمدان له سه ری ده وه ستین و هیچ حوکمیکی موسلمان بوون یان کافر بوون ناده ی ن له سه ر نه و که سه تا کو به به لگه بو مان ده رده که ویت که نه و که سه موسلمانان یان کافره نه و حوکمه بو هه موو مجهول الحال یکه ته نه ا که سیک مردبیت و مجهول الحال بیت و دوا ی هه ول دان و پرس کردن له باره یه وه هیچ به لگه یه کی شه رعیمان ده ست نه که ویت له سه ری که موسلمان بووه یان کافر، وه بو مندالیکی دوزراوه له دارالکفری طاریء دا که نه توانی قسه بکات له بهر مندالی و یان که سیکی شیت، نه م سی که سه نه گه ر مجهول الحال بوون حوکمی شه رعیمان به پښی حوکمی نه و داریه که تیایدا ده ژین له گه ل لیکنده وه و ره چا وکردنی زورینه ی خه لکی نه و داره که موسلمانان یان کافر.

به لگه شه رعیه کان زورن له سه ر نه وه ی که حوکمی که سی مه جهول الحال له دارالکفری طاریء دا وه ستان و ((توقف)) هه تا حالی نه و مجهول حاله مان بو هه رده که ویت که موسلمانان یان کافره.

ئیمامی ابن العز الحنفی رحمه الله له شه رحی عقیده ی طحاوی دا له سه ر نه وه که نه گه ر که سیک شرک یان کوفر یان نفاقی لیده رنه که وتبوو نابیت حوکمی مشرک بونی یان کافر بوونی یان مونا فک بوونی بدریت نه م ئایه ته قورئانییه پیروزه به به لگه ده هیئتیه وه که الله تعالی ده فهرمویت: (ولا تقف مالیس لك به علم إن السمع والبصر و الفؤاد کل اولئک کان عنه مسؤلاً)) الاسراء. شرح عقیده الطحاویة 339

واته: له سهه شتيك مه وهسته كه علمت ني به له سههري به راستي گوچچكه و چاو و دل هه موو نه وانه له باره به وه بهر پرسن.

به ئي ئيمه له دارالكفري طاريء دا واته نه و دارهه كه پيشتر دار الاسلام بووه و پاشان داگير كراوه و كراوه به دارالكفر و خه لكي له ويءا كوومه ئيكيان كافر بونه ته وه و كوومه ئيكيان به موسلمانى ماونه ته وه - هه رچه ند رپزهه موسلمانى كه متر بيت- نه و كه سههى حالي نادياره و ههچ علامهت و نيشانه به كه ئيسلامهتي و ههچ كوفر و شركيكي ئي نه بنراوه نه و كه سهه ههچ حوكميكي له سهه ناديهن له بهر نه وهه علمان پي نيهه و به بي عيلم راست و دروست و هه لال و جائزي به حوكمي ئيسلامهتي يان كافر ئي بدههين به سهه كه سيكدا كه ههچ نيشانه به كه مان ئي نه بينيوه كه بيته به لگه بو حوكمدان له سههري،

ئيمامى بخاري رحمه الله له صحيحه كههه خويءا دا بابيكي هيناوه به ناوي ((باب العلم قبل القول والعمل)) واته عيلم و زانست له پيش وته و كردوه وه، واته نايبت به بي بووني عيلم و زانست ههچ بليين و ههچ كاري بكهين.

وه نه م ئيمامه به رپزه به لگهه له قورئاني پيروز هيناوه ته وه بو راستي ته وه بابيه كه دايناوه و دهفه رمويء و الدليل قوله تعالى ((فاعلم انه لا اله الا الله واستغفر لذنبك)) سورة محمد

واته: بزانه كه به راستي ههچ به رستراويك نيهه كه حه ق به رستني هه بيت بي جگه له الله تعالى.

وه ده فه رمويء : ((فبدأ بالعلم قبل القول والعمل)) واته الله تعالى فه رمانى كردوه له و نايه ته پيروزه دا به عيلم له پيش وته و كردوه وه دا.

كه واته حوكمي كه سهه كه نيشانه و عه لامهتي ئيسلامهتي و شرك و كوفري ئي نه بينراوه وه ستان و ((توقف)) هه له حوكم له سههري تاكو نيشانهه ئيسلامهتي ليده بينين و ههچ شرك و كوفريكي گه ورهه ئي نابيين و نه و كاته ده ئين نه و كه سهه موسلمانه، يان نه گهه شركي گه ورهه و كوفري گه ورهه ديارمان ئي بيني و نه و كاته ده ئين نه و كه سهه كافره،

چونكه الله تعالى حوكم دان به ئيسلامهتي و يان كافر ئي په يوههست كردوه به كوومه ئيكي نيشانه و علاماته وه و راست و دروست و هه لال و جائزي به به بي بووني نه و نيشانه و عه لامه تانه، نه حوكمي ئيسلامهتي و وه نه حوكمي كافر ئي بدههين به سهه كه سدا، شيخ محمد بن ناصر رحمه الله كه به كيكه له قوتابيه ديار و ناوداره كانى شيخ محمدى كوري عبدالوهاب دهفه رمويء: فإنا لا نكفر الناس بالعموم، كما أنا لا نكفر اليوم بالعموم، بالنقول: من كان من أهل الجاهلية عاملاً بالإسلام، تاركاً للشرك، فهو مسلم، وأما من كان يعبد الأوثان، ومات على ذلك قبل

ظهور هذا الدين، فهذا ظاهره الكفر، و إن كان يحتمل أنه لم تقم عليه الحجّة الرسالية، لجهله و عدم من ينهيه، لأننا نحكم على الظاهر، و أما الحكم على الباطن فذلك الى الله، والله تعالى لا يعذب احداً الا بعد إقامة الحجّة عليه، كما قال تعالى: ((وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا)) الاسراء-15

و أما من مات منهم مجهول الحال، فهذا لا نتعرض له، ولا نحكم بكفره ولا بإسلامه، وليس ذلك مما كلفنا به، ((تلك أمة قد خلت لها ما كسبت و لكم ما كسبتم ولا تسئلون عما كانوا يعملون)) البقرة 134 فتاوى الأئمة النجديّة ج 3 ص 97 و الدرر السنية ج 10 ص 136.

واته شيخ محمد بن ناصر دهليّيت: بهراستی نيمه خه لکي به گشتي و عموم ته کفير ناکهين، وهکو چؤن بهراستی نيمه نه مرؤ ته کفير ناکهين به گشتي و عموم، به لکو دهليين: هه رکه سي له نه هلي جاهيليهت کاري به نيسلام کردو ته رکي شيرکي کردبوو، نه وه نه و موسلمانه، به لام نه وهی که پهراستی بو بته کان ده کرد، وه مرد له سهري نه وه پيش ده رکه وتن و ظهوري نه م دينه - پيش ده رکه وتن ده وهی شيخ محمدي کوري عبدالوهاب - هه چه ند نه و که سه له وه ده چييت نيقامه حوجهی رسالهی له سه ر نه کراييت، له بهر نه زانين و جه هله که ی، وه له بهر نه بوونی که سيک ناگاداري بکاته وه، له بهر نه وهی نيمه بهراستی حوکم ده کهين له سه ر ظاهر، به لام حوکم له سه ر باطن و ناوه وه نه و بو لای الله تعالى يه، و الله تعالى سزا و تعزيبی که سيک نادات نيلا دواي نيقامه حوجه له سه ري، وهکو نه وهی الله تعالى ده فه رموييت: نيمه ته عذيب دهر و سزا دهر نين هه تا ره وانی ده کهين پيغه مبه ر. الاسراء 15، وه به لام نه وهی مردبييت له نه وان به مجهول الحال نه وه کارمان پيوه نييه وه نه حوکمی کوفري وه نه حوکمی موسلمانان نادهين، وه به پي دانی نه و حوکمه ته کليف و داوامان لي نه کراوه (نه وان نومه تيک بوون له پيش نيوه دا، نه وان کرده وهی خويان هه يه و نيوه ش کرده وهی خوٹان هه يه، خو نيئتسابکردنی نيوه بو نه وان به پي بوونی کرده وه تان سودی بوٹان ناييت).

بروانه چؤن نه م شيخه خه لکي پيش ده رکه وتن شيخ محمدي کوري عبدالوهاب و ده وه و بانگه وازه پيرؤزه که ی يوئين ده کات و به پي ي ظاهريان له يه کيان جيا ده کاته وه و هه رکه سيکيان کاري به نيسلام کردبييت و شيرکي ته رک کردبييت به موسلمانان زانيوه و هه رکه سيش شرکي گه وره ی نه نجام داييت و پهراستی به ناحق و نارپه واکرديت بو بته کان به کافري زانيوه و وتويه تي له بهر نه وه نيمه ی نه هلي سوننهت حوکم به ظاهر ده کهين، هه چه ند نه و که سه ی شرکي کرده و مردوه نه گه رو نيحتمالی نه وه هه يه جه هلي بوپي و که س نه بوپي ناگاداري بکاته وه له شرکه که ی، به لام وهک حوکم به ظاهر ده کرييت هه رکه س شرک بکات به جه هله وه بييت يان به عيلمه وه نه وه نه و که سه مشرکه به لام له قيامه تدا الله تعالى سزا و تعزيبی نه و مشرکانه ده دات که نيقامه حوجهی رسالی کراون،

به لّام نه وانه ی حالیان دیار نه بووه و مه جهول بووه ده لّیت نه وانه کارمان پئیانه وه نی یه و نه حوکمی کوفر و نه حوکمی ئیسلامیان نادهین.

تیبینی: له وه ده چیت بلّین شیخ احمد بن ناصر مه بهستی له مجهول الحال له وته کهیدا نه و که سانه بیّت که له دنیا دا شرکی گه وره یان نه انجامداوه و حالیان دیار نه بووه که نایا ئیقامه حوجهی رسالی کران یان نا که ده لّیت نه حوکمی کوفر و نه حوکمه ئیسلامیان نادهین، نه وه له ویدا مه بهستی نه وه یه به موشریکیان ده زانیت و به لّام زانایانی نه جد و شیخ الاسلام ابن تیمیه که سیّک شرکی گه وره بکات پئی ی ده لّین مشرک وه به موسلمانان نازانین و به لّام پئی ی نالّین کافر تا کو اقامة حجهی رسالی له سهر ده کریت، که واته شیخ محمد بن ناصر توقفی نه کردوه له سهر نه و مجهول الحالانه و به لّکو به موشریکیان زانیوه به لّام بوّ باسی تعذیب و سزا دانی قیامه تیان له سهر نه و باسه، له وه لّام دا ده لّین به لّی شیخ الاسلام ابن تیمیه و زانایانی نه جد حوکمی که سیّک که شرکی نه انجام دایّت به وه داوه که مشرکه و موسلمان نی یه به لّام نه گه رثیقامه حجهی رسالی نه کرایت پئیان نه وتوه کافر، به لّام له وته که ی شیخ محمد بن ناصر دا نه وه ی له م تیبینییه دا باس کرا شیخ له پۆلینه کهیدا بوّ نه و خه لّکه نه وه ی له به شی دووه می پۆلینه کهیدا باس کردوه و ناماژه ی پیکردوه و باسی نه وه ی که سیّک نه گه ر شرکی نه انجامدا موشریکه حوکمی ظاهری نه وه یه هه رچه ند نه گه ری نه وه هه یه نه و که سه ئیقامه حوجه نه کرایت نه وه نه و که سه له دنیا دا به پئی ی ظاهر موشریکه و له قیامه تدا جه هله که ی ده بیته عوذر بوّی سزا و تعذیب نادریت تا کو له ساحه ی عه ره ساتدا تاقی ده کریته وه ، که واته چۆری سیّهم له پۆلینی شیخ محمد بن ناصر دا باسی نه و مجهول الحال ه یه که نه ئیسلام و نه شرک و کوفری گه وره یان لّی بینراوه و هه ر به و کوفر و نه به ئیسلام حوکمیان له سهر نادرئ، وه نه وه ش که زیاتر راستیتی نه وه ی که وتمان ده سه لمیئنی له لیکدانه وه مان له وته که ی شیخ محمد بن ناصر، نه وه یه که خاوه نی کتابی ((فتاوی الأئمة النجدیة)) یه و پئیش نه وه ی وته که ی محمد بن ناصر بهینینه وه له باره ی مجهول الحال ه وه ده لّیت: هه رکه س له وان مرد بیّت ب مجهول الحال ی ((شیخ محمدی کوری عبدالوهاب و نه وه کانی)) حوکمیانان نه داوه به ئیسلام له بهر نه وه ی بنچینه و نه صلیکیان له لانه بوه بوّ حوکم دان پئی ی له سهر قه ومه که یان ((واته وه کو دارالاسلام نه بووه تا کو بلّین نه صل له خه لّکدا ئیسلامه و که واته مجهول حال حوکمی ئیسلامه، وه وه ک دارالکفری نه صلیش نه بوه تا کو بلّین نه صل له خه لّکدا کوفره وه مجهول الحال کافر، به لّکو له داره که ی نه واندا که دار الکفری طاریء بوه توقف یان کردوه))، وه هه روه ها حوکمیان نه داوه به کوفری ، له بهر نه وه ی نه وان بیر و باوه رو عه قیده یان وابووه که الله تعالی داوا و ته کلیفی نه وه یانی لّی نه کردوه . فتاوی الأئمة النجدیة 93

13- خەواربجەکان کۆن و دەلێن چى 1

خەواربجە گومپراکان ھەرلەسەرەتای دەرکەوتن و پەیدا بونیاننەو ھەسەردەمى پيڤغەمبەرى بەرپز و خۆشەوێستمانەو ھەلەسەرەتای دەرکەوتن و پاشان ھەسەردەمى ھەردوو خەلیفەى پاشدە بەرپزدا ئىمامى عثمان و ئىمامى علي -اللە لىيان رازىيىت- کە سانىک بون لە ديارترين سيفه ته کانىان جەھل و نەزانين بوو، ديارترين بەلگەش ئەوان لە کاتىکدا بە شىوہى کۆمەل پەيدا بوون و سەريانەلدا کە ھەزاران ھاوہلى بەرپزى رسول اللہ "صلى اللہ عليه وسلم" لە ژياندا بوون، بەلام سوپاس و ھەمد بو اللہ تعالى کە کە خەواربجە گومپراکان تەنھا يەك ھاوہلى بەرپزىان لەگەل دانەبوون ھەر وہ کو نووسەرانى ميژوو لە کتیبەکانىاندا ئەم راستىيان باسکردو ھ و نووسىيان تەو ھ.

نەبوونى ھىچ ھاوہلىک لەگەل خەواربجەکاندا بەلگە يە لەسەر گومپرايى و نەزانين و جەھلى زورى خەواربجەکان، چونکە عىلم و زانستى قورئان و سوننەت لە لای ھاوہلە بەرپزەکان بوو کە لە پيڤغەمبەرى خۆشەوێستمانەو ھ "صلى اللہ عليه وسلم" وەريان گرتبوو.

ئەم سيفه تى جەھل و نەزانينە لە ناو خەواربجەکاندا لە ھەموو سەردەم و جىگايە کدا لە ديارترين سيفه تەکانى ئەو کۆمەلە گومپرا و سەر لىشىواوہ يە کە ھەر لە ئەو سيفه تى نەزانين و جەھلەيانەو ھ بەناحەق و نارەوا دەست دەکەن بە تەکفير کردنى نارەوا و ناھەقى موسلمان بە بى بوونى ھىچ بەلگە يە کى شەرى.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

براتان/ السننى الكردى